

РЕШЕНИЕ

№ 3678

гр. София, 08.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. II-Б СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и осми ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Любомир Василев

Членове: Калина Анастасова
Стойчо Попов

при участието на секретаря Донка М. Шулева
като разгледа докладваното от Стойчо Попов Въззивно гражданско дело № 20221100504568 по описа за 2022 година

Производството е по чл. 258 - чл. 273 ГПК.

С Решение от 21.02.2022 г. по ГД № 65306 по описа за 2020 г. на Софийски районен съд (СРС), I ГО, 36 състав са отхвърлени като неоснователни предявените от М.В.Р. (МВР), БУСТАТ ****, с адрес: гр. София, ул. **** срещу К. В. И., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ж. к. **** осъдителни искиове с правно основание по чл. 59 и чл. 86 от ЗЗД за следните суми, а именно: сумата от общо 6117,45 лв., представляваща обезщетение за неоснователно обогатяване от получени възнаграждения за явяване и изслушване на заключения от ответницата в качеството □ на вещо лице – служител на НИК към МВР за периода от 01.01.2016 г. до 30.06.2017 г. и сума от общо 1750,27 лв., представляваща обезщетение за забава, за периода от 28.02.2018 г. до 23.12.2020 г.

Решението на СРС е обжалвано от ищеца МВР. В жалбата се излагат доводи, че обжалваното решение е неправилно, постановено при неправилно тълкуване и прилагане на правната уредба. Твърди се, че в обжалваното решение е налице вътрешно противоречие, тъй като от една страна приема за установено, че ответницата е получила претендираните суми, но въпреки това исковите са отхвърлени. Сочи се, че за положения от ответницата труд тя е получила възнаграждение от НИК към МВР, служебните □ задължения включвали участие като вещо лице при извършване на процесуални действия при спазване изискванията на НПК и ГПК. Поддържа се, че разглеждания случай приложима е Наредба № 2 от 29.06.2015 г. на Министерството на правосъдието за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица (Наредба № 2/2015 г.). Посочва се, че извършването на

експертизи, възложено по служебен ред от съответния ръководител, както и явяването в тази връзка пред съд е служебно задължение на служителите на НИК. Всъщност явяването пред съответния орган за защита на експертизата и нейното изслушване се явява престиране на труд по см. на чл. 60, ал. 3 ЗМВР. Въззивникът поддържа, че съгласно разпоредбата на чл. 22, ал. 1 от Наредба № 2/2015 г., изрично е посочено, че когато за извършване на експертиза е определено нещо лице – служител на МВР, органите назначили експертизата заплащат на МВР направените разходи за труд, консумативи и режимни разноски, която съответствала на чл. 60, ал. 3 от ЗМВР. Сочи се, че в исковия период ответницата в качеството си на служител на МВР е назначавана за нещо лице по дела пред ОС Благоевград, СГС, АП Пловдив, РС Айтос, АС София, ОС Пловдив и ОС Ловеч, като, според ищеца, ответницата е получила неправомерно сумата в общ размер на 6117,45 лв., която сума се равнява на обедняването на МВР. Сочи се в тази връзка, че ответникът е попълвал декларации по чл. 43, ал. 5 от ЗДДФЛ като самоосигуряващо се лице по смисъла на КСО, при което в нарушение на законовите разпоредби ответницата е получавала възнаграждение за явяването си в съдебно заседание. Според жалбоподателя, СРС неправилно не е отчел, че съгласно разпоредбата на чл. 153 от ЗМВР държавните служители в МВР не могат да изпълняват друга държавна служба, освен в изрично предвидените от закон случаи. Съответния орган назначил експертизата заплаща на МВР направените разходи за труд, консумативи и режимни разноски. Сочи се, че за времето, през което ответникът е изготвял съответните експертизи, респ. явявал се е в съдебни заседания за изслушването им същият е получавал ежемесечно възнаграждение от МВР. Така, за едно и също време ответникът е получавал едновременно възнаграждение от МВР и от органите, които са назначили експертизата. Сочи се, че ищецът е поканил ответницата да изпълни в срок до 28.02.2018 г., но същата не е изплатила претендираните суми. Ето защо отправя искане до СГС като въззивната инстанция да отмени първоинстанционното решение и вместо него да постанови друго, с което да уважи исковите претенции. Претендират се разноски.

В срока по чл. 263, ал. 1 от ГПК е постъпил отговор на въззивната жалба от въззиваемата страна К. В. И., с който изразява становище за неоснователност на въззивната жалба по съображения, подробно изложени в отговора. В тази връзка моли въззивната жалба да бъде оставена без уважение, като първоинстанционното решение бъде потвърдено в цялост.

Софийски градски съд, като прецени събраните по делото доказателства и обсъди доводите на страните, намира за установено следното от фактическа страна във връзка с наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт:

Депозитираната въззивна жалба е допустима. Същата е подадена в законоустановения срок, срещу подлежащ на обжалване акт на първоинстанционния съд, от процесуално легитимирано лице и при наличието на правен интерес от обжалването. Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

Съгласно чл. 269 от ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на

решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните в жалбата въззивни основания. Относно доводите за неправилност съдът е ограничен до изложените във въззивната жалба изрични доводи, като може да приложи и императивна норма в хипотезата на т. 1 от Тълкувателно решение № 1 от 09.12.2013 г. по тълк. дело № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС. Съдът служебно трябва да даде и правна квалификация на исковете.

Процесното първоинстанционно решение е валидно и допустимо в обжалваната част. Не е допуснато и нарушение на императивни правни норми. Поради това, съдът дължи произнасяне по съществото на правния спор в рамките на доводите, изложени във въззивната жалба, от които е ограничен съгласно разпоредбата на чл. 269, предл. 2 от ГПК, като в останалата част препраща към мотивите на първоинстанционното решение по реда на чл. 272 от ГПК.

Във връзка с доводите за неправилност на постановеното решение, съдът намира следното:

Предявени са искове с правно основание чл. 59, ал. 1 от ЗЗД и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД от МВР срещу К. В. И. за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от общо 6117,45 лв., представляваща обезщетение за неоснователно обогатяване от получени възнаграждения за явяване и изслушване на заключения от ответницата в качеството □ на вещо лице – служител на МВР за периода от 01.01.2016 г. до 30.06.2017 г. и сума от общо 1750,27 лв., представляваща обезщетение за забава, за периода от 28.02.2018 г. до 23.12.2020 г.

В исковата молба са изложени съображения, че ответницата, като служител на МВР-НИК, има служебно задължение по длъжностна характеристика да се явява като вещо лице при спазване изискванията на НПК и ГПК, като възнагражденията от съдебните експертизи се заплащат на ищцовото ведомство, на основание чл. 60, ал. 3 от ЗМВР, вр. чл. 22 от Наредба № 2/29.06.2015 г. на Министерството на правосъдието за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица и издадени въз основа на нея заповеди на министъра на вътрешните работи и на директора на НИК-МВР. Твърди се, че процесуалното действие по явяване пред съда за изслушване и защита на експертното заключение е последен, заключителен етап от извършването на експертиза, който се включва в понятието „труд“ по смисъла на цитираната разпоредба от ЗМВР. Посочено е, че за исковия период ответницата е назначавана като вещо лице по наказателни и търговски дела пред различни съдилища в страната, като в нарушение на законовите разпоредби е получавала в лично качество процесната сума, ведно с трудово възнаграждение от специализирания институт на МВР.

В срока по чл. 131 от ГПК е постъпил отговор на исковата молба от ответницата К. В. И., с който изразява становище за неоснователност на исковата молба, оспорва предявените искове по основание и размер. Изложени са твърдения за липса на правно основание за заплащане на претендираните суми в полза на МВР. Сочи се, че изплатените на ответницата възнаграждения покриват разходи, които не се компенсират от МВР. Оспорва се

твърдението в исковата молба, че явяването в съдебно заседание за изслушване на вещото лице се включвало в понятието „труд“ по смисъла на чл. 60, ал. 3 от ЗМВР. Сочи се, че за изготвянето на всяка експертиза на МВР са заплатени режимните разноски, което не се оспорвало от ищеца. Твърди се, че измененията в Наредба № 2/2015 г., с които е регламентирано възнагражденията на вещите лица за явяването пред съд да се изплащат на МВР, са продиктувани от това, че до този момент не е съществувало правно основание МВР да получи тези суми. Направено е възражение за изтекла тригодишна погасителна давност. Посочва, че ответницата е вписана в списъка на вещите лице по чл. 401, ал. 1 от ЗСВ, което обуславяло възможността тя да се явява като експерт самостоятелно в съда.

По делото е безспорно, че в периода 01.01.2016 г. – 30.06.2017 г., ответницата е заемала следните длъжности в МВР: „специалист IV степен в сектор „Документни престъпления“ към 01 отдел „Криминалистична техника“ със специфично наименование инспектор, „специалист III степен в сектор „Документни престъпления“ към 01 отдел „Криминалистична техника“ със специфично наименование инспектор, „специалист II степен в сектор „Документни престъпления“ към 01 отдел „Криминалистична техника“ със специфично наименование инспектор.

За всяка една от заеманите от нея длъжности има утвърдена длъжностна характеристика, с която същата е бил запозната. Със Заповед № 8121з-1350/06.11.2015 г. на министъра на вътрешните работи са задължени служителите на МВР да извършват експертизи, назначени само с постановления на орган на досъдебното производство, определение на съда по НПК, ГПК или АПК, след писмено разпореждане на ръководителя на структурата, в която работят или утвърдено от него длъжностно лице. Условието за това са описани в цитираната заповед, както и в последващи такива, а именно Заповед № 8121з-1477/04.12.2015 г. (изм. и доп. със Заповед № 8121з-1121/11.09.2018 г. на Министъра на вътрешните работи), с която са определени разходите за консумативи при изготвяне на експертизи, Заповед № 8121з1544/18.12.2015 г. (изменена със Заповед № 8121з-992/12.09.2016 г.), с която са определени разходите за труд, както и Заповед № 196з-171/26.10.2016 г.

Безспорно е, че именно във връзка с заеманата от ответницата длъжност като служител на МВР, на същата е било възложено в периода 01.01.2016 г. – 30.06.2017 г. изготвяне на заключения по наказателни и търговски дела, образувани пред Окръжен съд Благоевград, Софийски градски съд, Районен съд Айтос, Апелативен съд Пловдив, Апелативен съд София, Окръжен съд Пловдив и Окръжен съд Ловеч.

Не е спорно в производството, че за изготвените от експерта К. И. (ответник в производството) съдебни експертизи органите, назначили експертизата, са заплащали на МВР, чийто служител е експерта, направените разходи за труд, консумативи и режимните разноски (по делото няма и данни за противното), както и, че за извършената работа на ответника по конкретните дела са били заплатени възнаграждения (извън дължимите командировъчни – пътни, дневни и квартирни), които се установява, че възлизат общо на сумата 6117,45 лв. за периода от 01.01.2016 г. до 30.06.2017 г.

Въз основа на молба от 02.11.2021 г. от ищеца, становище от 24.11.2021 г. от ответника и заявеното от процесуалните представители на страните в открито съдебно заседание, проведено на 09.02.2022 г., по делото с протоколно определение е отделено като безспорно и ненуждаещо се от доказване, че ответницата е служител на НИК към МВР в процесния период, че същата е вписана в списъка на вещите лица, както и че е получила посочените в исковата молба суми само и единствено във връзка с явяване и защита на експертизи в открити съдебни заседания.

От правна страна:

За да се уважи исковата претенция по чл. 59 от ЗЗД следва да са налице следните кумулативни предпоставки: увеличение на имуществото на едно лице за сметка на имуществото на друго лице; обедняване на друго лице, свързано със съответното обогатяване, отсъствието на правно основание за обогатяването, обедняването на ищеца и обогатяването на ответника да произтича от един и същ факт или от обща група факти; да липсва друга възможност за правна защита на обеднелия. За успешното провеждане на иск по чл. 59, ал. 1 от ЗЗД не следва да съществува валидна договорна връзка между страните, нито да е налице възможност за ищеца да реализира правата си по друг ред.

Настоящата инстанция намира, че в случая не са налице всички предпоставки на цитираната правна норма.

От анализа на събраните по делото доказателства се установява по несъмнен начин факта, по отношение на който не е налице и спор между страните, че през исковия период от време ответникът е бил служител на НИК към МВР, като служебното му правоотношение е регулирано от правилата на ЗМВР до 01.02.2017 година, а след това от ЗДСл., както и че за същия период ответницата в качеството си на вещо лице по посочените от ищеца наказателни и търговски дела, образувани пред посочените съдилища, е получил исковата сума от 6117,45 лв., представляваща възнаграждения за явяването □ в съдебни заседания за изслушване на изготвени съдебни експертизи.

В случая спорен между страните е въпросът относно това налице ли е основание за изплащането на процесната искова сума на ответницата в качеството □ на вещо лице по посочените наказателни и търговски дела, респ. обеднял ли е ищецът поради обстоятелството, че сумата е следвало да бъде изплатена на него.

Неоснователен се явява релевирият във въззивната жалба довод, че процесната искова сума е следвало да бъде изплатена на МВР, като се позовава на чл. 22 от Наредба № 2/29.06.2015 г. на министъра на правосъдието за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица. Съгласно цитираната разпоредба, в редакция, действаща през исковия период, т. е. преди изменението от 05.10.2018 г., когато за извършването на експертиза е определено вещо лице, което е служител на МВР, органите, назначили експертизата, заплащат на министерството направените разходи за труд, консумативи и режимните разноски.

В разглеждания случай е безспорно (липсват и такива твърдения от страна на ищеца),

че по всяка от посочените от ищеца наказателни и търговски дела през процесния период всички направени разходи за труд, консумативи и режимни разноски са били изплатени на министерството. В този смисъл ищецът не е претърпял вреда. Получените от ответника като вещо лице суми не касаят поетите от министерството разноски, същите са били изплатени на основание чл. 21 от Наредбата (в актуалната към процесния период редакция), поради което не може да бъде обоснован извода, че ищецът е обеднял поради обстоятелството, че сумата е следвало да бъде изплатена на него. В производството ищецът не доказва загуби и/или пропуснати ползи от явяването на ответника пред съд във връзка със защита на изготвената експертиза. Т. е. в производството не се доказва обедняване на ищеца, което да е свързано с получаване на възнаграждение от страна на експерта по делата преди приемането на сочената нова, ал. 2 на чл. 22 от цитираната наредба, приложима в случая.

Независимо от обстоятелството, че ответницата е служител на МВР, тя е следвало да получи определеното ☐ в качеството на експерт по наказателни и търговски дела възнаграждение за явяване и изслушване в открити съдебни заседания, поради което за процесния период от 01.01.2016 г. до 30.06.2017 г. следва да се приеме, че е налице годно основание, тя (ответницата) да получи тези суми. Изплатените възнаграждения са добросъвестно получени от ответницата. Тези суми са определени със съответния съдебен акт от решаващия съд и са предназначени поименно за вещите лица, взели участие по делото. Едва след допълнението на подзаконовия нормативен акт, обнародван в ДВ бр. 82/05.10.2018 г., е създадена нова, ал. 2 на чл. 22, според която определените възнаграждения по чл. 21, ал. 1 и, ал. 2 в случаите, когато вещото лице е служител на МВР, се заплащат от министерството. На посочената разпоредба не е придадено обратно действие, поради което същата се прилага по отношение на всички възнаграждения по чл. 21, след влизане в сила на процесното изменение – 09.10.2018 г.

По горните аргументи въззивният съд намира, че възнагражденията на ответника в качеството му на вещо лице по изброените наказателни дела за исковия период са получени от него на валидно правно основание, респ. не е налице обедняване в правната сфера на ищеца със сумата от 6117,45 лв., доколкото липсва основание тези парични средства да бъдат изплатени на него. Следователно се налага извода, че по делото не е доказан факта на настъпили неблагоприятни изменения в правната сфера на ищеца чрез намаляване на имуществото му с исковата сума, която да е получена от ответника без основание и с която същия да се е обогатил. След като не са установени в кумулативна даденост всички елементи от фактическия състав на нормата на чл. 59 от ЗЗД така предявеният иск се явява неоснователен и недоказан и като такъв е отхвърлен. Първостепенният съд, като е достигнал до същия правен извод, е постановил правилен и законосъобразен съдебен акт, който следва да бъде потвърден на основание чл. 271, ал. 1 от ГПК.

С оглед изхода от правния спор и предвид изричната претенция на въззиваемата страна и ответница в първоинстанционното производство за присъждане на разноски на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК въззивникът ищец следва да бъде осъден да ☐ заплати сторените от нея разноски за настоящата инстанция в размер на 550,00 лв. за заплатено

адвокатско възнаграждение.

Решението подлежи на касационно обжалване съгласно разпоредбата на чл. 280, ал. 3, т. 1 от ГПК, тъй като цената на иска е над 5000,00 лв.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА изцяло Решение от 21.02.2022 г. по ГД № 65306 по описа за 2020 г. на Софийски районен съд, I ГО, 36 състав.

ОСЪЖДА М.В.Р., БУЛСТАТ *****, с адрес: гр. София, ул. ***** на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК да заплати на К. В. И., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ж. к. ***** сумата от 550,00 лв. (петстотин и петдесет лева), представляваща разноси, сторени в производството пред въззивната инстанция.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му при условията на чл. 280, ал. 1 и 2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____